

Pélé Yoets

Vatranout - Renoncement - Vav

ותרנות היא מדה טובה, כשהוא ותרן בממונו לדבר מצוה לעשות צדקה וגמילות חסדים וכל המצוות כתקונן. ולמפרסמות אין צריך ראייה, וכל העולם מאמינים שהמוציא הוצאות לדבר מצוה הוא מלוה ה' ברבית לערך אלף למאה ויותר, דבר שאין לו קצבה, ואוכל פרות בעולם הזה עשר וכבוד והקרן קימת לעולם הבא. אך בשעת מעשה כך לא יעשה, כי יצר סמוך עושה שלבו יקשה ובחשך יכסה ולא יראה כי טוב לפי רב המעשה אם מוסיף מוסיפין לו ואם פוחת פוחתין לו, ומי פתי ימשך ידו מלהוציא ממון זולתו כי הוא צוה ויחשב לו מצוה ומרבה לו טובה, הרי זה דומה למאי דאמרי אנשי בעלים נותנים, עבדים בוכים. אין זה כי אם רע לב, כי יצר הממון הוא עז כעזאזל וקשה כברזל, ולא לחנם אמרו (ערובין טה ב) אדם נכר בכיסו, כי האיש אשר עינו רעה בממונו חסר יבואנו, מכל מצוה ומכד) מדה טובה ימנענו, ועל דעתו ועל דעת קונו יעבירנו, וירבו רעותיו ואנחותיו, ויכלו בהבל שנותיו, והוא לקברות יובל, ואחריתו יהיה נבל. לא כן האיש אשר עינו רחבה, ירוץ לכל מצוה באהבה, ויושב עם כל אדם באחוה, וירבה כבוד ביתו, והיתה כבוד מנוחתו, אשריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא:

והן אמת כי גם מדת הותרנות היא ככל המדות אשר יש שחננו ה' טבע טוב וזו מתת אלקים היא, ויש שטבעו ומזגו רע וידיו לו אסורות ולא ישלט בממונו אפילו לעצמו, זו רעה חולה (כידוע ממעשה שהביא בספר "קב הישר" בעשיר שהיה זהיר במצות מילה, עין שם). אבל יש כח ביד האדם אשר מצא חכמה,

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

להוציא ממסגר עצמו בעצה ובתחבולה יעשה מלחמה ומעט מעט יגרש את רוח הטמאה. ועל זאת יתפלל ליוצר נשמתו, שיציל אותו מצרתו, ולפם צערא הנה שכרו אתו, והבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד, א):

והנה מי שמכיר בעצמו מדתו הרעה שהוא כילי ועינו רעה, וכן לענין כל מום רע ופתח טועה, דבר טוב נמצא בו שלבו יחיל בקרבו, ויש תקוה שישוב בתשובה. וכן הלומד ספרים וישמע המורים סוף שיערים ויתחזק לשמר דרכי ה' ישרים. ואם לפעמים יתקפנו יצרו וטבעו ועמדו זרים, שוב ישוב וראש ירים על פי התורה ובעצת השרים. אבל היצר הרע חכם, כל שוגה בו לא יחכם, חלק משמן חכו, ועושה לאיש שיהא שמח בחלקו, שכבר השלים חקו, ונגד ה' דרכו, ותורת אמת לא יהגה חכו, ולא ישמע קול מוכיחו ולא יעזב רשע דרכו. והאיש החפץ חיים ידבק בתורה ובלומדיה, כי גדולים מעשיה, שהיא נותנת חיים לעושיה, והמכתב מחזירו למוטב, והשמיעה יורה דעה ויצמיח ישועה. וזה כלל גדול, מעוז ומגדול, לכל מדה ומדה, ולכל סדר עבודה, ידע נאמנה, הלוא טוב אמנה, כי גדלה חובתו, לעבד עבודתו, לפי שכלו וכחו כאשר יוכל שאתו, והאיש אשר הון ועשר בביתו, לפיהן ישיב גאלתו, יבואו ויגידו צדקתו, ואשר כביר מצאה ידו והאלקים אנה, לפם גמלא שחנא (כתובות סז א), ואף אם מרבה מצוות כרמון, והפליא לעשות צדקות בממון, ענוש יענש כאשר ישית עליו מלך המשפט, אם לא יעשה כמשפט, ונקרא מעות על אשר כדמבעי לה למעבד לא עבד. וידוע מעשה בת נקדימון בן גריון (שם סו, ב), שהוא מבהיל הרעיון, ומי זה ערב אל לבו לומר זכיתי ויצאתי ידי חובתי. לכן חובת האיש אשר בצל שדי יחזה, שכל אשר בכחו לעשות יעשה, ולעולם יהיה כנושה, אפלו אם הוא כרבנו משה, ויוסיף ידו להקריב אשה, אולי ירצה:

אמנם בענין הותרנות לדבר מצוה יוכל כל איש לצאת ידי חובה ולומר זכיתי בה, כי יש לדבר קצבה אחד מעשרה, זוהי דרך

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ישרה. ואחד מחמשה, זו מדה גדושה, עושה אלה אל ישוב נכלם, ולא ימוט לעולם. ויש ותרנות שהיא רעה ומדה גרועה, כגון מי שהוא ותרן בממון זולתו, ומרבה בהוצאות שלא מדעתו ושלא ברשותו, ואף אם מנהו חברו שליח לעשות שום הוצאה מממונו מכל מקום אלו דברים שה"ן להם שעור, וצריך למד ולירד לסוף דעתו של חברו ואל יבזבז לרעך כמוך. ותנינא (אבות ב יב) יהא ממון חברך חביב עליך כשלך. ועל כל פנים לא יקמץ יותר מדי כאשר תשיג דעתו דניחא לה לחברה בהכי. וכן הדין לגבאי הקהל שלא יעשה פזר גדול וגם לא כל כך יקמץ, כי הוא חוטא ולא לו, אלא יכלכל דבריו במשפט לפי הענין ולפי המקום ולפי הזמן, כל כי הא צריך דעת לנהג כשורה בלי תוספת ומגרעת, וגם אם להוציא הוצאות לצרכו וצרך אנשי ביתו ידו הדה, צריך שיהיה במדה. ואם יש לו, ייטיב לו וירבה כבוד ביתו, ויאכל וישתה ויתכסה כפי שאתו, איש כברכתו: ומדת הותרנות בבית צריכה רבה, והיא גזרת יהלום לענין השלום, ואבן טובה לענין האהבה. מה טוב הותרנות לכל אשר אתו, משים שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, ומבריה קטטה ואיבה, ועל כל פשעים תכסה אהבה (משלי י יב), וגם מתן אדם ירחיב לו (שם יח טז), ולא תאנה אליו רעה ונגע לא יקרב באהלו (תהלים צא י). ולפעמים שמדת הותרנות תחיה בעליה ותצילהו מצרה וצוקה, מה טוב חלקה, לא ידע אנוש ערכה. וכילי כליו רעים, רע לשמים ורע לבריות ורע לביתו ורע לעצמו, וירחיק ממנו אוהב ורע ולא ינוה בנוה שלו, כי מרבה מחלקת וקטטה, וגורם נפש כי תחטא, ויקחו ממנו שלא מדעתו, ולא תמוש רעה מביתו, ויהיה נמאס ונבזה, דל ורזה, וימסר נפשו למיתה, וירד מטה מטה:

צא ולמד מה שאמרו בירושלמי שאסור לאדם לצמצם מאד בהוצאת אנשי ביתו שלא מדעתם ורצונם בשביל להרבות בצדקות ומעשים טובים, כי לא לרצון יהיה לפני שוכן מרומים, כי חיהם קודמים. ובלבד שלא יוסיף ולא ירבה להוציא יותר מדי

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

במאכלות ומשתאות ומלבושי רקמה, וכיוצא בהן דברים של מה בכך הבל המה, כי הוא עובר על בל תשחית, ובמקום להשליך לאבוד ללא צרך או לדבר עברה, אם היה מוציא למצוה מה טוב חלקו ומה נעים גורלו:

וכבר ידוע מאמר דוד המלך עליו השלום שאמר (דברי הימים א, כב יד) ואני בעניי הכינותי. ופרשו רבותינו ז"ל (ירושלמי פאה פ"ד ה"ב) שהיה מצמצם בהוצאתו ותענוגות מלכים עד שרבה וקבץ הון רב לבנין בית המקדש. והתורה חסה על ממונם של ישראל עד שאמרו (כתובות סז ב) שהרוצה לבזבז לצדקה אפלו הכי אל יבזבז יותר מחמש שמא יעני, על אחת כמה וכמה לדבר הרשות או לשפך ולהשליך לאבוד כדרך עשירי עם אשר כביר מצאה ידם, ולו חכמו ישכילו זאת, שבמה שמשליכים לאבוד והמלאכה נמבזה היו יכולים לשמח לב שפלים אמללים ולהחיות רוח נדכאים, ואף אם מרבים לתן לא בשביל זה העשירו העניים ועדין בתיהם ריקים וחסרים כל טוב, ואם היו העשירים נותנים להם המותר שלהם ומה שנראה בעיניהם מכער, אצל העני הוא משבח ומפאר, ומה שאצל העשיר הוא דשון, אצל העני הוא ראשון וחביב כאישון. ומעצת היצר הרע המראה לו שהוא בוש וכלמה לתן דברים של מה, ומי שיש לו מח והוא בר דעת ישית עצות בנפשו וימלך בקונו איך ובמה ומתי וכמה ראוי להוציא ובמה ראוי לצמצם, וינהג כשורה בדרך ישרה לפי מה שהוא אדם, באפן שיהיה תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם:

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions